

PREPORUKA VIJEĆA**od 11. srpnja 2017.****o Nacionalnom programu reformi Švedske za 2017. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Švedske za 2017.**

(2017/C 261/26)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 16. studenoga 2016. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra 2017. za koordinaciju ekonomske politike. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 9. i 10. ožujka 2017. Komisija je 16. studenoga 2016. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu je utvrdila da je Švedska jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.
- (2) Izvješće za Švedsku za 2017. objavljeno je 22. veljače 2017. U njemu je ocijenjen napredak Švedske u rješavanju preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo 12. srpnja 2016., mjere poduzete kao odgovor na preporuke za tu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Švedske u pogledu ostvarivanja nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće je sadržavalo i rezultate detaljnog preispitivanja u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, koji su također objavljeni 22. veljače 2017. U svojoj analizi Komisija je zaključila da u Švedskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, kontinuirani rast cijena stambenih nekretnina s već precijenjenih početnih razina i kontinuirani rast duga kućanstava predstavljaju rizik od nepravilnog ispravljanja neravnoteža. Iako se čini da su banke adekvatno kapitalizirane, nepravilno ispravljanje neravnoteža moglo bi utjecati i na financijski sektor jer su banke sve izloženije hipotekama kućanstava. U takvim bi slučajevima moglo doći do učinka prelijevanja na susjedne zemlje jer su švedske bankarske grupacije sustavno važne za nordijsko-baltičku regiju. Švedska nadležna tijela vrlo su svjesna sve većih rizika i posljednjih su godina poduzete mjere za ograničavanje rasta hipotekarnog duga i povećanje stanogradnje. Međutim, dosad provedene mjere politika nisu bile dovoljne za rješavanje problema preopterećenja u sektoru stambenih nekretnina. Općenito gledano, još postoje nedostaci u području politika koje se odnose na oporezivanje stambenih nekretnina, na makrobonitetni okvir te na uklanjanje uskih grla u području nove stambene ponude i prepreka učinkovitoj uporabi postojećih stambenih objekata.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

- (3) Švedska je 28. travnja 2017. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2017. i svoj Program konvergencije za 2017. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.
- (4) Pri programiranju europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondovi) za razdoblje 2014.–2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno u članku 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, ako je pri provedbi relevantnih preporuka Vijeća potrebna potpora, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je dostavila dodatne pojedinosti o tome kako bi iskoristila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Švedska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2017. planira ostvariti suficit od 0,3 % BDP-a u 2017. te tijekom programskog razdoblja nastaviti ispunjavati srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1 % BDP-a. Prema Programu konvergencije za 2017. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u 2017. smanjiti na 39,5 % te se nastaviti smanjivati do 31,4 % u 2020. Snažan gospodarski rast i zdrave javne financije trebali bi biti glavni pokretači smanjenja udjela duga opće države u BDP-u. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2017. predviđa se da će strukturni saldo bilježiti suficit od 0,4 % BDP-a u 2017. i suficit od 0,8 % BDP-a u 2018., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja. Na temelju ocjene programa konvergencije za 2017. i uzimajući u obzir proljetnu prognozu Komisije za 2017. Vijeće smatra da će prema procjenama Švedska 2017. i 2018. ispuniti odredbe Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) Dug kućanstava i dalje raste u odnosu na već visoke početne razine. Taj se dug u 2016. povećao za 7,1 %, čime se približio udjelu od 86 % BDP-a i približno 180 % raspoloživog dohotka, a uzrokovao ga je prije svega veći broj hipotekarnih kredita povezan s kontinuiranim rastom cijena stambenih nekretnina. Raspodjela razina duga postala je sve više nejednaka, s povećanim udjelom kućanstava s novim hipotekarnim kreditom (16,4 % u 2016.), koji su se zadužili čak do razine od 600 % svojeg raspoloživog dohotka. Vlada je poduzela određene bitne makrobonitetne mjere, uključujući uvođenje u 2016. novog zahtjeva za otplatu novih hipotekarnih kredita, ali je i dalje nejasno hoće li te mjere imati dovoljan učinak u srednjoročnom razdoblju. Vlada je u veljači 2017. pokrenula zakonodavni postupak za povećanje zakonskih ovlasti makrobonitetnog tijela kako bi osigurala da u budućnosti ono može pravodobno uvesti moguće makrobonitetne mjere i upotrijebiti širi raspon alata. Očekuje se da će te zakonodavne izmjene stupiti na snagu do veljače 2018. Prilagodbom fiskalnih poticaja, primjerice postupnim ograničavanjem poreznog odbitka za plaćanja hipotekarnih kamata ili povećanjem periodičnih poreza na nepokretnu imovinu, doprinijelo bi se ograničavanju rasta duga kućanstava, ali vlada nije ostvarila napredak u tom smislu.
- (7) U Švedskoj su od sredine 1990.-ih godina brzo i kontinuirano rasle cijene stambenih nekretnina. Te cijene i dalje brzo i kontinuirano rastu, osobito u glavnim urbanim područjima. Među glavnim pokretačima tog rasta velikodušne su porezne olakšice za vlasništvo nad stambenim nekretninama i hipotekarne kredite, prilagodljivi kreditni uvjeti zajedno s relativno niskim stopama otplate hipotekarnih kredita i trenutačan manjak stambene ponude. Taj je manjak povezan sa strukturnim nedostacima na tržištu stambenih nekretnina. Gradnja stambenih objekata i dalje je u porastu, ali ni približno ne udovoljava novim potrebama izgradnje. Vladin plan za tržište stambenih nekretnina od 22 točke usmjeren je na uklanjanje određenih temeljnih uzroka manjka stambenih nekretnina, a uključuje mjere za povećanje količine dostupnog zemljišta za izgradnju, smanjenje građevinskih troškova i skraćivanje rokova za postupke planiranja. Međutim, nekim drugim strukturnim nedostacima, kao što je slabo tržišno natjecanje u građevinskom sektoru, nije posvećena odgovarajuća pozornost. Manjak stambenih nekretnina pogoršan je preprekama koje onemogućuju učinkovitu upotrebu postojećih zaliha stambenih nekretnina. Švedsko strogo regulirano tržište najma nekretnina stvara učinke ograničavanja pristupa (*lock-in*) i podjele na „uključene/isključene” (*insider/outsider*), no nisu poduzete značajne mjere politike kako bi se u određivanje najamnina uvelo više fleksibilnosti. Na tržištu stanova u kojima žive njihovi vlasnici relativno visok porez na kapitalne dobitke smanjuje

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

mobilitnost vlasnika stanova. Uvedena je privremena reforma pravila za odgodu poreza na kapitalne dobitke pri transakcijama s nepokretnom imovinom, ali vjerojatno će imati samo ograničen učinak. Nedostatak dostupnih i povoljnih stambenih nekretnina može ograničiti i mobilnost na tržištu rada i učinkovitu integraciju migranata na tržište rada te doprinijeti međugeneracijskoj nejednakosti.

- (8) Švedska je 2016. imala jednu od najviših stopa zaposlenosti u Uniji (81,2 %) te je istodobno bilježila jednu od najnižih stopa dugotrajne nezaposlenosti. No još uvijek postoje izazovi, primjerice integriranje niskokvalificiranih osoba i migranata iz zemalja izvan EU-a na tržište rada te premošćivanje znatnog jaza u pogledu zaposlenosti žena rođenih izvan EU-a. Švedska je uložila znatan napor u prihvat tražitelja azila i integraciju izbjeglica i drugih imigranata. Moguća su daljnja poboljšanja jer je u 2016. samo trećina sudionika uvodnog programa bila zaposlena ili se obrazovala 90 dana nakon završetka programa te još nedostaju sveobuhvatni pristup i upravljanje u pogledu odgovarajućeg priznavanja kvalifikacija.
- (9) Prema rezultatima OECD-ova Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) iz 2015. stjecanje osnovnih vještina petnaestogodišnjaka poboljšalo se nakon više godina sve lošijih rezultata. Ipak, udio učenika sa slabijim rezultatima i dalje je blizak prosjeku Unije, a jaz u uspješnosti povezan sa socijalno-ekonomskim položajem učenika proširio se. Mjere koje je vlada pokrenula za poboljšanje školskih rezultata i jednakosti zahtijevaju pomno praćenje, zajedno s inicijativama kojima je cilj integrirati novopridošle učenike-migrante u školski sustav.
- (10) Komisija je u okviru europskog semestra 2017. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Švedske i objavila je u izvješću za tu zemlju za 2017. Ocijenila je i Program konvergencije za 2017. i Nacionalni program reformi za 2017. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Švedskoj u proteklom godinama. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socijalno-ekonomsku politiku u Švedskoj, nego i njihovo poštovanje pravila i smjernica Unije, a s obzirom na potrebu jačanja ukupnoga gospodarskog upravljanja Unijom pružanjem doprinosa budućim nacionalnim odlukama s razine Unije.
- (11) Uzimajući u obzir tu ocjenu Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2017., a njegovo je mišljenje⁽¹⁾ da se očekuje da će Švedska ispuniti odredbe Pakta o stabilnosti i rastu.
- (12) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2017. i Program konvergencije za 2017. Njegove su preporuke u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Švedska 2017. i 2018. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Ukloniti rizike povezane s dugom kućanstava, osobito postupnim ograničavanjem poreznog odbitka za plaćanja hipotekarnih kamata ili povećanjem periodičnih poreza na nepokretnu imovinu uz istodobno ograničavanje kreditiranja pri pretjeranom omjeru duga i dohotka. Promicati ulaganje u stambene nekretnine i poboljšati učinkovitost tržišta stambenih nekretnina, među ostalim uvođenjem veće fleksibilnosti pri određivanju cijena najma te revizijom strukture poreza na kapitalne dobitke.

Sastavljeno u Bruxellesu 11. srpnja 2017.

Za Vijeće

Predsjednik

T. TÖNISTE

⁽¹⁾ U skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.